

De Profundis, 1992. Facultat d'Educació i Psicologia

L'entrevista:

Gabriel, escultor

“L'art té sentit, no significat”

Som a Palau de Santa Eulàlia, a la casa taller de l'escultor Gabriel. És autor de l'escultura *De Profundis* al frontispici de la Facultat d'Educació i Psicologia i de l'Escola Universitària d'Infermeria. Comença l'entrevista mentre sona un carilló mogut pel vent. Tot i l'anarquia del seus moviments, els sons que produeix els apercebem com una melodia.

– Fas servir materials industrials, però els procediments que utilitzes són artesanals...

L'escultura sempre és matèria conformada. Això exigeix una *tekh-né*, una transformació de la mateixa matèria. Dir-li a aquest acte de transformació *tècnica artesanal* o *tècnica artística*, no sabria dir-t'ho. En tot cas, dependria de cap a quin horitzó final de sentit s'aboca la tasca de transformació última de la matèria. Si l'horitzó final de sentit és allò propi del que, genèricament, convenim com a art, és art. Si no, seria artesanía, que el que vol es construir elements de funció en el nostre entorn.

Ara bé, sí que és cert que en l'art actual hi ha determinades tendències que, suportades en els mitjans d'expressió tecnològics, abandonen el que secularment ha estat, en l'escultura, aquesta acció d'imprecació i transformació de la matèria.

– Parles d'horitzó final de sentit, no de significat...

Això mateix. Jo crec que l'art té sentit, no significat. L'art és ucrònic, és il·limitat, depassa el temps de l'artista i el temps social, i en aquest sentit és una mena de bateria causalògica que emet el seu sentit a través del temps. Per això, un art que s'exhaureix en una categoria de sentit determinada, estricta, és un art narratiu, que s'ancora en la contingència, que no traspasa el nostre temps. En canvi, jo m'installo en una idea d'art que entenc com l'artefacte capaç de trencar el nostre sostre cognitiu, el nostre sostre identitari (si parlem de la biografia o la identitat de l'artista) per construir un fenomen d'empatia amb allò que encara no hem esmentat ni ha estat il·luminat en la nostra consciència, que encara no coneixem.

– No és una presumpció voler establir empaties amb el que no coneixem?

Si l'entenguéssim com una presumpció estariem anihilant tota possibilitat de descoberta a la ciència, a la filosofia, de coneixement del món empíric. Forma part de la nostra naturalesa. Això el que fa és teoria de sistemes, suposo, ja que impel·leix el nostre sistema referencial cap a l'adquisició de noves intuïcions que esdevindran nous fets referencials en el futur, no? Per tant, és un deure que sovint esdevé heroic. En el cas de l'art, però, és un deure ineludible per a qualsevol consciència rigorosa que intenti situar-se en el món.

– En un present en què l'art està mercantilitzat, en el qual el lloc mític de l'artista —el seu taller— ha desaparegut... cap on va, l'art?

Estem assistint a la incineració del nostre panteó simbòlic. L'art, com a facultat més lliure de la nostra societat, en la mesura que es destrueix això que jo anomeno el panteó simbòlic, esdevé una activitat a la qual cal atorgar alguna funció, una praxi objectiva, un rol en la nostra societat. És per això que el sistema exigeix a l'artista que respongui d'una manera significativa, descriptiva, pedagògica, als requeriments que el sistema li fa. A l'artista actual se li exigeix una descripció exacta de diversos tipus de categories, per exemple de caràcter ètic i social, de manera que l'artista il·lustra una determinada problemàtica que el sistema entén com a prioritària. Li exigeix també que les formalitzacions que fa i el bagatge de la seva obra esdevinguin la formalització d'una autoanàlisi biogràfica. Aquell horitzó filosòfic de llibertat, associat a l'art, fa molt de temps que se censura d'una manera molt agres-

siva des de diverses plataformes d'especulació intel·lectual, perquè resulta contradictori atorgar a un subjecte individual la possibilitat d'exercir un desplegament intel·lectual sense tenir en compte requeriments de caràcter social, o millor dit, coartades de caràcter social. Per tant, la idea clàssica de l'artista com a individu subjectual, abrandat per un *daemon* que construeix un llenguatge nou, és mal vista, o és entesa com un acte d'egoisme o egocentrisme.

– Vas començar fa més de trenta anys, en plena efervescència de l'art social. Com vas prendre una posició tan radicalment diferent d'aquella que dominava?

Senzillament m'ha interessat la naturalesa causalògica de l'art i de la meua pròpia naturalesa. Aleshores, tot allò que és explícit i narratiu, contingut i contingent, he pensat que limita l'assaig més ontocausalògic, més profund, del fet artístic. És a dir, l'emmarquen en un temps que no és absolut, sinó contingent, el temps de la nostra problemàtica social. Jo crec que és dolent que es digui que no es pot pensar més enllà del nostre temps, perquè això és el que salva el nostre temps futur, allò que ens fa obtenir noves referències i noves capacitats per enfrontar-nos a la monstruositat del mal, per exemple.

– En el mateix any vas fer *De Profundis per a la UdG* i *l'Aelon*, aquella figura del disc... Hem de buscar-hi alguna relació?

Una de les talaies per abordar la forma en la meua obra és el meu gust per determinades formes geomètriques i també per les morfologies de caràcter aleatori. Jo crec que, en el fons, l'artista és un administrador del caos, de l'error. En el procés de transformació cal preservar aquelles coses que t'ha aportat la matèria, i no és el mateix el ferro que el foc,

Cranocèlsica, 2007

que la pedra... i seleccionar aquells atributs que han emergit en el procés de transformació. En la mesura que s'ha decidit inequívocament preservar-los, formen part de la voluntat final de transformació de l'obra. Els materials tenen una categoria poètica i aquest magatzem poètic de les formes és el que desperta l'artista en aquest viatge d'immersió cap al substrat del llenguatge.

[...]

L'obra resta absorta en el pes de la seva legitimitat existencial. No ens necessita. L'obra d'art no està feta contra l'home, però tampoc exclusivament per a l'home. És per això que és el factor de desbordament del nostre propi límit cognitiu, antròpic. És un gaudi per a l'artista observar que els infants, que no tenen el coneixement adequat, però tampoc prejudicis davant d'una obra artística, responen d'una manera molt fenomenològica, intuïtiva. Jo he els he vist entrar en una exposició meua i anar directes a una obra i abraçar-la.

– Aleshores la recepta és deixar-se guiar per la intuïció?

No, no és això. T'adones, però, que els recursos, tot i que són molt necessaris, no són indispensables per a un primer contacte sensible amb l'obra d'art. I això ho he pogut constatar en diverses obres públiques que tinc instal·lades en barris molt degradats de l'extraradi de Barcelona, en els quals la resposta de la gent ha estat d'una estranya i intuïtiva admiració davant d'aquella mena d'artefacte màgic.

És per això que l'art ha existit sempre i seguirà existint. Igual ara que al s. XIV, ens permet obtenir una experiència intel·lectual i sensible de molt alt nivell.

Kar Sak, 2005